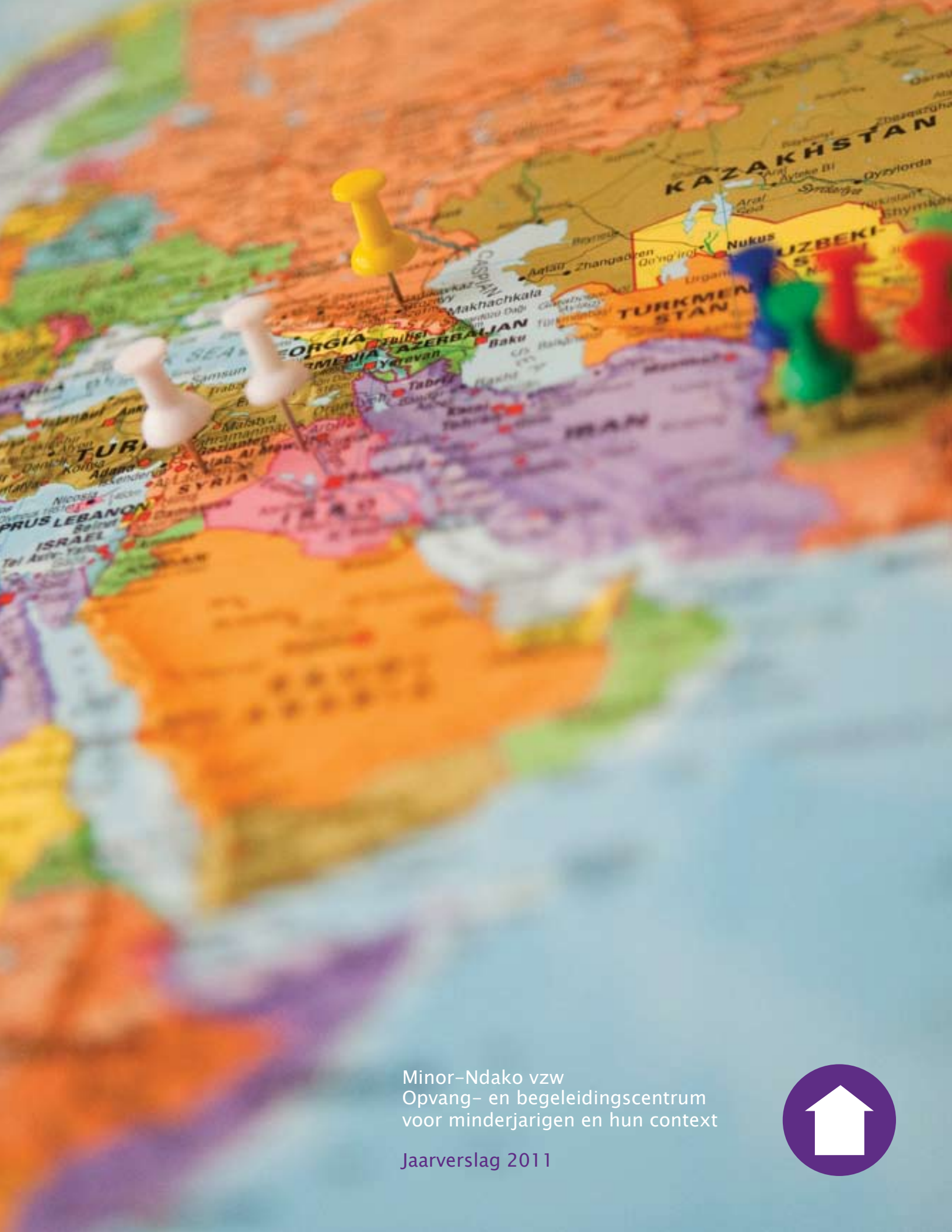

Minor-Ndako vzw
Opvang- en begeleidingscentrum
voor minderjarigen en hun context

Jaarverslag 2011

Minor-Ndako VZW

INHOUDSTABEL

- Inhoudstabel 3
- Voorwoord 4
- Organigram 6
- Geweldloos verzet & de Nieuwe Autoriteit 8
- Begeleiding in cijfers 10-15
- Benjamin en Koala 12
- Minor 16
- Kamertraining 17
- BZW 19
- Major 20-21
- Lisanga 23
- Jongeren aan het woord 22
- Interview Abdelhak in De Standaard 24-25
- De 10 werken voor 2012 26-27
- Slot 28
- Dankwoord en colofon 29

Voorwoord

Beste lezer,

Net vandaag halen de niet-begeleide buitenlandse minderjarigen alweer het nieuws. Eén op vijf zou volgens leeftijdsonderzoek namelijk meerderjarig zijn. Dat stelde een parlementariër in de Kamer aan de kaak. Indien dit zo zou zijn, dan plegen deze 'minderjarige' volwassenen fraude en dat kan niet blauw blauw gelaten worden. Laat dat duidelijk zijn. Toch is enige voorzichtigheid geboden. Leeftijdsonderzoeken zijn lang niet 100% betrouwbaar. Onlangs werd een Somalisch meisje onderworpen aan drie verschillende types leeftijdsonderzoeken (handpolsradiografie, radiografie van het sleutelbeen, röntgenfoto van de gehele kaak). Haar leeftijd - deviaties inbegrepen - werd tussen 15,5 en 29 jaar geschat. Om maar te zeggen hoe onnauwkeurig leeftijdsonderzoeken zijn en hoe groot de verschillen kunnen zijn. Toch vind ik het opvallend dat de volksvertegenwoordiger net dit thema weerhoudt uit de statistieken die de Dienst Voogdij van het Ministerie van Justitie heeft vrijgegeven. Het is bizar dat het steeds dergelijke debatten zijn die het parlementair halfrond en de media halen. Uit de cijfers van de Dienst Voogdij blijkt dat in 2011 3258 nieuwe niet-begeleide buitenlandse minderjarigen werden geïdentificeerd. Daarvan kregen er 1033 geen opvang. Dat is één op drie. Daarover heb ik, naar aanleiding van het vrijgeven van de statistieken, niemand een parlementaire vraag horen stellen. Evenmin over wat er gebeurd is met de 88 kinderen tussen nul en twaalf jaar aan wie geen voogd werd toegewezen.

Ons land heeft het Verdrag voor de Rechten van het Kind en de Conventie van Genève geratificeerd. Daarin staat dat elk kind de nodige opvang en scholing zal genieten. Pacta sunt servanda, de overheid wordt geacht zich daaraan te houden. Er is nog werk aan de winkel.

Minor-Ndako neemt een deel van de opvang van deze niet-begeleide minderjarigen voor zijn rekening. We zetten als organisatie daarbij zowel in op kleuters en lagere schoolkinderen, als op 12-18-jarigen. Voor de tieners hebben we afzonderlijke leefgroepen, de -12-jarigen worden geïntegreerd opgevangen met de kinderen van eigen bodem. De keuze valt daarbij steevast op de meest kwetsbaren... niet-begeleide minderjarigen die elders geen plek krijgen omwille van medische problemen, een zwakke psychische gezondheid, gedragsstoornissen of een verstoord sociaal kader. Kinderen waarvoor het Comité Bijzondere Jeugdzorg of de Jeugdrechtbank in andere opvanginitiatieven bij een vraag tot opname geen gehoor vindt. Minor-Ndako is daar intussen voor gekend en wil die keuze ook in de toekomst aanhouden. Het vraagt een alertheid om de draagkracht voortdurend te evalueren. Nu en dan moeten we wat gas terugnemen om het geheel leefbaar te houden en het personeel niet te overvragen.

Om de werking te optimaliseren en in de toekomst veilig te stellen werden daarom in 2011 de structuur hertekend en een aantal functies herschikt. Dat moet in dit nieuwe werkjaar volop voelbaar worden.

We staan in 2012 voor een aantal mooie uitdagingen. Zo nemen we afscheid van onze huisvesting in Groot-Bijgaarden om met Koala onze intrek te nemen in Asse-Walfergem. Een vleugel van een klooster, verbonden aan een school, waar ik in mijn jonge jaren als leerling in het secundair onderwijs zes mooie jaren heb beleefd. Koala gaat ernaartoe voor ongeveer eenzelfde periode. Dat het een goede en vruchtbare tijd mag zijn.

We hebben met Minor-Ndako de ambitie om uit te groeien tot een multifunctioneel centrum. De keuze was simpel: opgaan in een groter geheel of zelf een groter geheel worden. We kozen doelbewust dat laatste. Vandaar ook de kandidaatstelling voor de uitbouw van een thuisbegeleidingsdienst. En met succes. We mogen in april 2012 starten. Het voegt een extra dimensie toe aan wat we vandaag doen. Het geeft een rijker en gevulder pallet en het verruimt de hulpverleningsmogelijkheden en het continuüm in hulpverleningsaanpak voor de jongeren, zowel voor de Belgische als voor de niet-begeleide minderjarigen.

Laten we samen streven naar een nog kwaliteitsvollere opvang en begeleiding van de kinderen en jongeren. We rekenen daarvoor op de medewerking van de ouders, de voogden, de scholen en alle andere partners die in het opvoedingsproces van deze kinderen onontbeerlijk zijn. Zij zijn het waard.

Herwig Teugels
voorzitter raad van bestuur

Deelwerkingen

Residentieel; Anderlecht
16-18/20j
4 plaatsen
Individuele en psychologische begeleiding
Netwerking
Zelfstandigheidtraining
Opvoedingsondersteuning
Budgetbeheer
Voorrang alleenstaande niet-begeleide minderjarige moeders
CBJ/JRB, Cat 1bis: NBMV

Residentieel; Anderlecht
0-12j
13 plaatsen (2 crisisplaatsen)
Individuele en psychologische begeleiding
Contextbegeleiding
Netwerking
CBJ/JRB, Cat 1

Residentieel; Anderlecht
12-18/20j
10 plaatsen
Individuele en psychologische begeleiding
Netwerking
Integratie, oriëntatie, toekomstproject, verwijzing
Voorrang meest kwetsbare NBMV
CBJ/JRB, Cat 1bis: NBMV

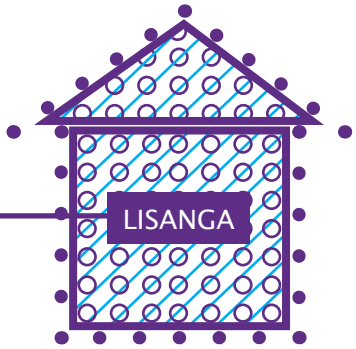

Ambulant; Brussel
16-18j
20 plaatsen
Individuele en psychologische begeleiding
Netwerking
Zelfstandig wonen, Toekomstproject
Administratie en dienstverlening
Budgetbeheer
EVF, NMB erkende vluchtelingen of subsidiaire bescherming

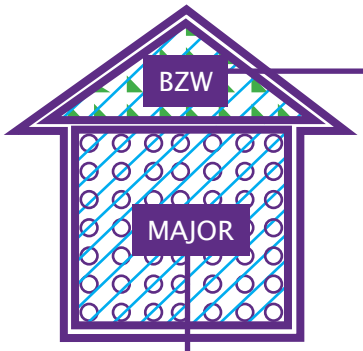

Ambulant; Brussel
17-18/21j
16 plaatsen
Individuele en psychologische begeleiding
Netwerking
Zelfstandig wonen, Toekomstproject
Administratie en dienstverlening
Budgetbeheer
CBJ/JRB, Cat 6: NBMV

Residentieel; Brussel
16-18/20j
6 plaatsen
Individuele en psychologische begeleiding
Netwerking
Zelfstandigheidtraining, Toekomstproject
Peer education
Budgetbeheer
CBJ/JRB, Cat 1bis: NBMV

Residentieel, Asse
0-12j
13 plaatsen
Individuele en psychologische begeleiding
Contextbegeleiding
Netwerking
CBJ/JRB, Cat 1

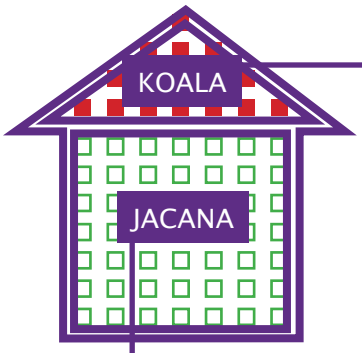

Ambulant: Brussel - Halle - Vilvoorde
0-18j
16 plaatsen
Thuisbegeleiding op maat
Gezinsbegeleiding, opvoedingsondersteuning
Netwerking
CBJ/JRB, Cat 5

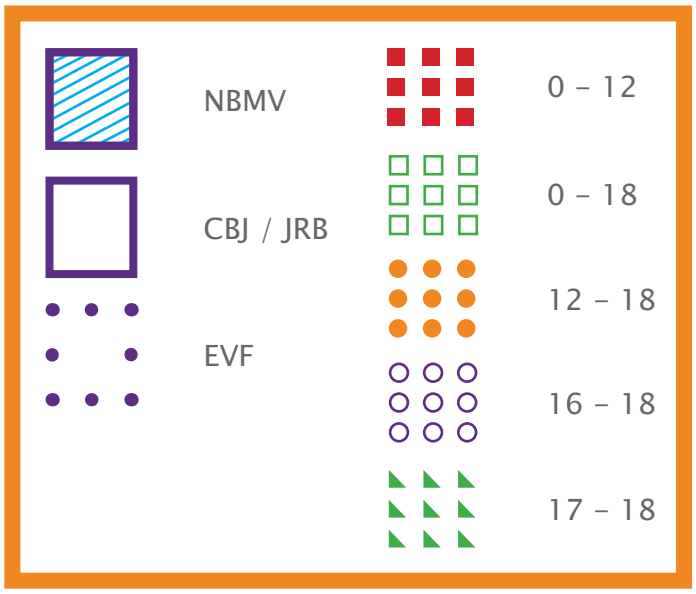

De hoofdbegeleidster van de leefgroep Benjamin en onze twee psychologen kregen in februari 2011 de kans om de basistraining in 'Geweldloos Verzet en de Nieuwe Autoriteit' te volgen in Tel Aviv, Israël. Het was een zeer leerrijke, inspirerende en aangename week met het team van Haim Omer.

In de training werden basishoudingen en technieken aangereikt die een houvast bieden in de dagelijkse opvoeding én wanneer ouders of opvoeders zorgwekkende signalen opmerken en zich machteloos voelen. Het kan gaan over spijbelen, weglopen van huis, druggebruik, geweld tussen kinderen onderling, geweld tussen kind en opvoeders, zelfmoorddreiging, ...
Het geweldloos verzet en de nieuwe autoriteit focussen op een waakzame en warme opvoeding, gekenmerkt door aanwezigheid en ouderlijke zelfcontrole, volharding, samenwerking en herstel.
Met veel ideeën gingen we samen met de begeleiders van Minor-Ndako aan de slag.

Bij zeer problematisch gedrag van kinderen en jongeren gebruiken we een aankondigingsbrief, waarin uitgelegd wordt dat bepaald gedrag niet meer getolereerd zal worden. De brief bevat een duidelijk standpunt tegen geweld en er wordt ook aangekondigd dat andere mensen betrokken zullen worden. Deze brief wordt op een respectvolle en warme manier geschreven en voorgelezen. De problemen zullen naar aanleiding van de brief niet zomaar afnemen, maar het veranderingsproces is wel begonnen. Begeleiders kunnen samen met ouders een geweldloos protest doen op de kamer van het kind: "We hebben je gevraagd om Jonathan niet meer te slaan. Gisteren heb je hem geduwd en geslagen op zijn arm. We blijven nu hier tot we een oplossing horen van jou zodat het niet meer zal gebeuren." Daarna wachten de twee begeleiders op een voorstel van de jongere. Als dit een redelijk voorstel is, wordt hierop verder gewerkt. Als er geen voorstel komt, dan kan de zogenaamde sit-in op een later moment herhaald worden.

Binnen geweldloos verzet gaat er ook enorm veel aandacht naar herstel. De bedoeling hiervan is ervoor te zorgen dat beschadigde relaties hersteld worden in de hoop verdere escalatie tegen te gaan. Het kind hoeft zo het negatieve niet te blijven meedragen en kan het afsluiten door samen met de begeleider iets goed te maken. Daarnaast helpt herstel bij het internaliseren van morele principes, zeker wanneer het hele traject begeleid wordt.

Beste leerkracht,
Vorige week heeft Isea jou en de andere kinderen van de klas pijn gedaan. Wij vinden dat heel erg en willen dat het niet meer gebeurt. Wij hebben met hem besproken dat wanneer je iemand pijn doet, je dit ook terug moet goedmaken. Omdat Isea nog klein is, helpen wij hem om het terug goed te maken met jou en de andere kinderen. Hij heeft samen met ons nagedacht en heeft daarom deze cake gemaakt.

Ook werd er een nieuw plan van aanpak rond schoolverzuim ontwikkeld. Centraal binnen deze aanpak is dat we volhardend naar manieren blijven zoeken om de jongeren terug op school te krijgen. Hierbij zijn vier elementen cruciaal. Eerst en vooral

is het belangrijk dat wij een duidelijk standpunt innemen dat we niet akkoord gaan met schoolverzuim, hoewel we de moeilijkheden van de jongere erkennen. Daarnaast worden er stappen ondernomen om de 'studentenidentiteit' te herstellen. Hierbij worden de schoolgrenzen in de leefgroep binnengehaald: op tijd opstaan, broodtrommel en boekentas klaarmaken, huiswerk … Gedurende de schooluren wordt de jongere als een student behandeld. Een derde belangrijk element is de samenwerking tussen begeleiders en de school met eventueel de steun van de voogd, de consulent en vrienden. Als laatste staan ook verzoeningsacties van de begeleider naar de jongere centraal om uit de negatieve spiraal te raken.

We zijn nu een jaar aan het implementeren en experimenteren en hebben al mooie resultaten bereikt met deze nieuwe, bruikbare en boeiende visie.

Benjamin en Koala

	Benjamin	Koala
Capaciteit	13	13
Begeleidingen in 2011	17	13
- Afgesloten begeleidingen 2011	7	4
- Nieuwe begeleidingen 2011	7	2
Bezettingsgraad	93%	81 %

Leeftijd	Benjamin	Koala
0 jaar	1	
1 jaar	1	
2 jaar	2	1
3 jaar	1	2
4 jaar	2	2
5 jaar	3	2
6 jaar	2	2
7 jaar		
8 jaar		1
9 jaar	1	
10 jaar	4	3
11 jaar		

Duur begeleiding	Benjamin	Koala
< 1 jaar	7	2
> 1 jaar	5	4
> 2 jaar	1	7
> 3 jaar	4	
Totaal	17	13

Plaatsende instantie	Benjamin	Koala
CBJ	7	8
JRB	10	5
Totaal	17	13

Koala

In 2011 had Koala een leefgroep met veel kleine kinderen (- 6 jaar) en een paar grote. Dat is niet gemakkelijk.

- Een aantal kinderen die al heel lang in de leefgroep waren, zijn vertrokken in 2011. We zijn superblij voor M., N. en W. die terug bij hun mama konden gaan wonen.
- Koala heeft tijdelijk onderdak gevonden in Groot-Bijgaarden. Begin 2012 moet de leefgroep verhuizen. Dat vervult kinderen en begeleiders met hoop en vrees.
- In de Brusselse rand is het niet gemakkelijk om scholen of kinderopvang te vinden. De scholenronde is een echte heksentoer. Dergelijke logistieke problemen maken de opname van nieuwe kinderen tot een organisatorische uitdaging.
- Onder andere hierdoor heeft Koala nooit een volledige bezetting gehaald. Eind 2011 werd ingegaan op een voorstel van de Vlaamse Gemeenschap om residentiële capaciteit om te zetten in een thuisbegeleidingsdienst. Het geheel wordt gerealiseerd in 2012.

Benjamin

- Benjamin heeft twee bedden die permanent ter beschikking worden gehouden voor crisisopvang. In 2011 waren er drie crisisopnames.
- De leeftijdsverschillen vormen een grote uitdaging. Het is moeilijk om met alle kinderen samen een activiteit te doen, er zijn niet altijd voldoende medewerkers aanwezig om de groep op te splitsen…
- Het werken met de ouders loopt heel goed. Het is leuk om te zien dat op korte termijn goeie oplossingen worden bereikt. Bij drie jonge niet-begeleide minderjarigen slaagden we erin het contact met de ouders te herstellen.
- Als kinderen niet terug kunnen naar de ouders is een pleeggezin meestal de beste oplossing. Helaas is het niet gemakkelijk om pleeggezinnen te vinden. We zijn heel blij dat voor drie kinderen een warm pleegnest werd gevonden.

Een daguitstap naar de Zoo met Benjamin en Koala

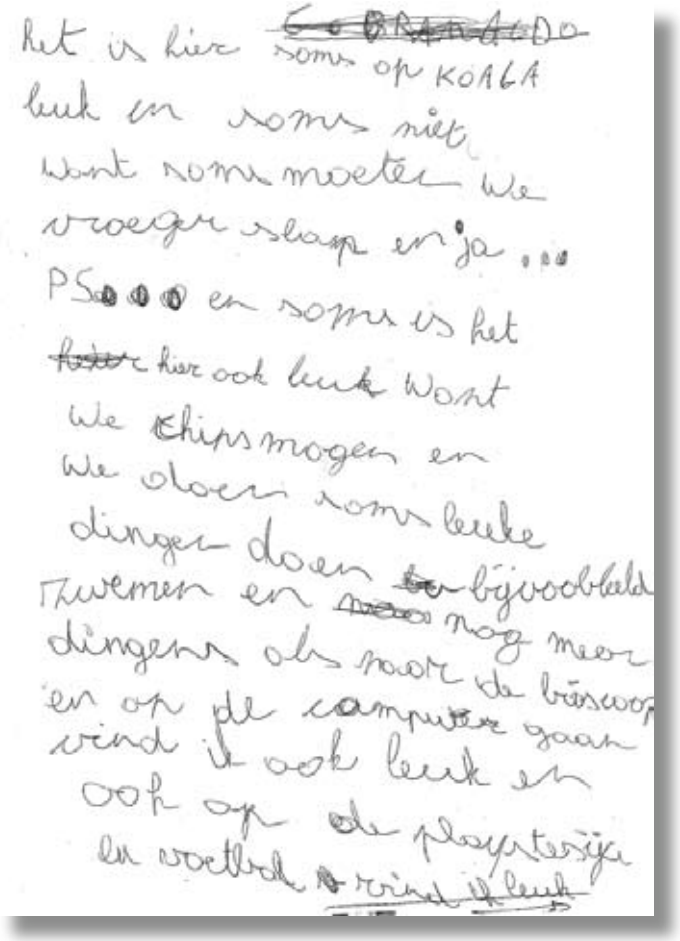
Het is hier ~~GRANADO~~ soms op KOALA
leuk en soms niet
want soms moeten we
vroeger slaap en ja ...
PS ... en soms is het
~~hier~~ hier ook leuk Want
we Chips mogen en
we doen soms leuke
dingen doen ~~de~~ bijvoorbeld
Zwemen en ~~dans~~ nog meer
dingen als naar de bioscoop
en op de computer gaan
vind ik ook leuk en
ook op de playstasja
en voetbal ~~vind~~ vind ik leuk

Het is een speciale dag. De leefgroep van Koala verhuist naar een nieuw onderkomen in Asse. De begeleiders van Koala helpen bij het verhuizen. De kinderen van Koala logeren bij Benjamin. Leuk! Vandaag is er een uitstap naar de Zoo van Antwerpen. Drie begeleiders, Steven, Simon en Sandra begeleiden de veertien kinderen. Ze beginnen aan een lange, maar vrolijke dag. "Schoenen en jassen aan, jongens en meisjes", zegt Simon kordaat. "de trein wacht niet!" Thomas wordt nog snel uit zijn kamer geplukt. De groep zet zich in beweging.

De treinwagon wordt in geen tijd een denkbeeldige bakkerij. "Taartje kopen?", vraagt Maaike, "ja, drie: een met aardbei, een met slagroom en een met pannenkoeken.", antwoordt Fouad, "Mijn oma is jarig!". Elke schenkt de koffie uit, met hun pink in de lucht nippen Shania, Mauritz en Elodie van hun denkbeeldig kopje koffie. "Niet morsen, of ik zet je in de hoek!", zegt Rosa streng. Van wie zou ze dat geleerd hebben... Het is een gezellige boel. Voor ze het weten zijn ze al in Antwerpen.

In de Zoo sluit de kleurrijke bende direct aan voor de zeeleeuwenshow. Als de dieren een opdracht hebben volbracht krijgen ze een vis. "Als ik flink ben, heb ik liever een ijsje dan een vis", zegt Ali gevat. Voor de show goed en wel gedaan is hij al op weg naar de apen. Sergio, Maaike en Joachim rennen om het eerst naar de toiletten terwijl Elke zich vooral afvraagt wanneer ze nu eindelijk dat ijsje gaan krijgen. "Ijsje", echoot Kevin. Simon gebruikt de buggy Kevins om voor de groep een pad te banen door de mensenzee. "Over vijf minuten aan de flamingo's!" roept Steven hen nog na.

"Zouden de dieren 's avonds niet moe zijn van al die mensen?" vraagt Ali zich af op de terugweg. "Moe" mompelt Kevin met de tut in de mond. "Ik denk het wel" knikt Simon "die zijn nu zeker al aan het slapen". Rosa pulkt bedachtzaam aan haar kousenbroek. Maaike nestelt zich op de schoot van Sandra. De treinwachter stapt de wagon in en struikelt bijna over Thomas, die moe maar tevreden bijna in slaap gevallen is. Sergio kijkt naar buiten. Hij ziet alles wazig want hij heeft de bril van Fouad opgezet. Fouad leunt slaperig tegen zijn broer, Ali. "Met mijn mama ga ik ook altijd naar de Zoo", snoeft Elke. Steven weet dat dit eigenlijk een droom van haar is, maar zegt er niets van. Hij trekt haar wat dichter tegen zich aan en voor één keer laat ze zich dat welgevallen.

Minor-Ndako heeft 56 plaatsen die voorbehouden zijn voor niet-begeleide minderjarigen. Sommigen zijn jonger dan 12 jaar en worden opgevangen bij Benjamin of Koala. De anderen verblijven bij Minor, Kamertraining of Major, of worden begeleid bij het zelfstandig wonen bij Lisanga of de afdeling BZW. In 2011 werden er in alle afdelingen samen, precies 100 NBMV begeleid.

Herkomstlanden

Afrika	38
Algerije	2
Angola	8
Congo	5
Djibouti	1
Ghana	3
Guinée	5
Kenia	2
Marokko	9
Niger	1
Oeganda	1
Somalië	1

Azië	54
Afghanistan	40
China	1
India	3
Irak	3
Mongolië	3
Pakistan	1
Syrië	3

Europa	8
Albanië	1
Kosovo	2
Servië	2
Tsjetsjenië	3

Het voornaamste herkomstland is Afghanistan. Het overwicht van Afghanen is een groot probleem in de centra van Fedasil. In eigen leefgroepen proberen we het aantal beperkt te houden zodat er geen overwicht is van één groep tegenover andere. Niettemin willen we ons mee inzetten voor de uitstroom van erkende vluchtelingen uit de opvangstructuren voor asielzoekers. Het project Lisanga richt zich in het bijzonder tot de jongeren die erkend zijn als vluchteling of subsidiaire bescherming hebben gekregen. De cijfers van Lisanga liegen er niet om: dat zijn voor 90 % Afghanen.

Leeftijden (op 1/1/11 of bij opname)

Leeftijd	Aantal
0- 5 jaar	4
6-11 jaar	4
12 jaar	3
13 jaar	
14 jaar	4

Leeftijd	Aantal
15 jaar	11
16 jaar	30
17 jaar	36
18 jaar	6
19 jaar	2

Jongste NBMV worden opgevangen bij Benjamin en Koala (telkens 4).
De grootste groep NBMV zit in de leeftijdscategorie 16 à 17 jaar. Minor-Ndako heeft voor deze groep een aanbod op maat: Kamertraining, Major of Begeleid Zelfstandig wonen/Lisanga.

Begeleidingsduur

Duur	Lopende begeleidingen	Begeleidingen afgesloten in 2011
< 1 jaar	40	35
< 2 jaar	10	6
> 2 jaar	3	6
Totaal	53	47

Lange begeleidingen (> 2 jaar) zijn eerder uitzonderlijk. Er zijn twee profielen:

- jongeren die intern doorstromen, bij voorbeeld van minor naar major of van kamertraining naar BZW.
- kinderen die opgevangen worden bij Benjamin of Koala in afwachting van uitklaring van de situatie en (meestal) het vinden van een pleeggezin.

Residentiële hulpverlening

	Minor	Kamertraining	Major	Totaal
Capaciteit	10	4	6	20
Begeleidingen 2011	22	8	13	43
• Afsluitingen 2011	12	4	7	23
• Opnames 2011	14	5	7	26
Bezettingsgraad	89%	84%	94%	89%

Begeleid zelfstandig wonen

	BZW	Lisanga	Totaal
Capaciteit	16	20	36
Begeleidingen 2011	23	34	57
• Afsluitingen 2011	9	23	32
• Opnames 2011	11	25	36
Bezettingsgraad	77%	93%	85%

De verschillen in bezettingsgraad tussen de BZW dienst en het project Lisanga zijn een gevolg van een richtlijn betreffende de hulpverlening aan niet-begeleide minderjarige vreemdelingen in de Bijzondere Jeugdzorg.

Major

- 2011 was moeilijk jaar voor de leefgroep. Veel wisselingen bij de jongeren, maar ook bij het personeel.
- Illegaliteit was een belangrijk thema. Samen met de collega's van BZW hebben we nagedacht over welk perspectief kunnen we bieden aan jongeren zonder wettig verblijf.
- Jongeren komen bij Major om zich voor te bereiden op zelfstandig wonen. We streven naar een korte opvangtermijn, maar het is zeer moeilijk voor onze jongeren om een woning te vinden.

Minor

- In 2011 zijn er heel wat nieuwe begeleidingen opgestart. Enkele jongeren zijn intern doorgestroomd, naar Kamertraining of Major. Twee jongeren zijn meer dan een jaar in Minor gebleven.
- Er is een duidelijke verjonging van de doelgroep. Dat is goed want het is de missie van leefgroep Minor om opvang en begeleiding te bieden aan de meest kwetsbare niet-begeleide minderjarigen.
- De Afghanen zijn heel sterk vertegenwoordigd in de totale populatie van niet-begeleide minderjarigen. In Minor wordt hun aantal beperkt. We kunnen de meest kwetsbare minderjarigen enkel gepaste zorg bieden als er verscheidenheid is in de leefgroep (nationaliteit, geslacht, achtergrondproblematiek).

BZW

- Na 5 jaar samenwerking namen we afscheid van Kleo als coördinatrice toen ze in december in zwangerschapsrust ging. Kleo keert na het bevallingsverlof terug in een andere functie.
- Door de coachingsgesprekken kreeg de inzet op het psychosociale luik een extra stimulans.
- Het krappe aanbod op de huizenmarkt maakte instroom en uitstroom moeilijk en verhoogde de druk op de transitstudio's
- Omdat het aantal jongeren dat al voor hun meerderjarigheid een verblijfsstatuut kreeg daalde werd een accentverschuiving noodzakelijk qua aanpak en inhoud van de begeleidingen.
- De methodieken van o.m. de 'doelkaarten', toekomstoriëntering, genogram en tijdslijn kenden een specifieke uitwerking voor deze deelwerking.

Lisanga

- Na de opstart van Lisanga in juni 2010 draaide deze ambulante werking In 2011 op volle toeren en met volledig personeelsbestand.
- Er kon een psychotherapeutisch aanbod worden gedaan voor zeven jongeren.
- Als bij afsluiting, op 18 jaar, er nog hulpvragen onbeantwoord bleven kon er een doorverwijzingsaanbod uitgewerkt worden.
- Een knelpunt dat de opstart van de begeleidingen vertraagt, is het krappe aanbod van betaalbare woningen.
- De insteek van 'NVR' vond een vertaling naar de begeleidingen.

Thuiskomen bij Minor, het weekend begint

Vandaag ging het niet zo goed op school. Ik zit daar echt mee in, het is zo moeilijk soms. Gelukkig komt Karel, mijn individueel begeleider, straks. Want hij kan me wel helpen. Als ik met hem babbel heb ik weer de moed om verder te doen. Ik heb nog veel andere vragen. Omdat mijn hoofd zo vol zit met al die vragen vergeet ik ze soms allemaal en is het allemaal zwart in mijn hoofd. Daarom schrijf ik ze nu op, zodat het in mijn hoofd rustiger wordt en ik er met mijn begeleider of met Annelies, de psycholoog, over kan praten.

Straks komen mijn voogd en consulente langs. Dan gaan we praten over de school en mijn toekomst. Binnenkort moet ik kiezen wat ik ga doen na de OKAN klas. Als ik kies voor deeltijds onderwijs, dan kan ik stage doen en geld verdienen. Maar als ik voltijds onderwijs ga doen heb een beter diploma en zal ik later misschien makkelijker werk vinden en meer geld verdienen.

Kiezen voor een school vind ik moeilijk, maar wat ik wel al weet is waar ik later wil wonen. Ik zou heel graag naar Antwerpen gaan, omdat al mijn vrienden daar zijn. In het weekend ga ik bijna altijd naar Antwerpen om met mijn vrienden te voetballen. Soms mag ik op de studio van een vriend blijven slapen. Maar ik moet dat wel op tijd vragen aan Samira, mijn consulente. Als ik nog wat beter Nederlands spreek en mijn weg wat beter ken in België mag ik van Samira ook alleen wonen op een studio in Antwerpen, net zoals mijn vrienden.

Maar dit weekend blijf ik in Anderlecht, en ga ik niet naar Antwerpen om te voetballen. Want zaterdag gaan we met heel de groep naar de carnavalsoptocht in Halle. We mogen ons ook verkleden, maar ik zal dat niet doen, omdat ik dat niet zo fijn vind.

Mijn dag in Kamertraining

Eindelijk zit ik nu op kamertraining, eindelijk meer vrijheid. Naar dit moment heb ik lang uitgekeken. De leefgroep van Minor was leuk, maar na een tijdje wordt het leven in groep erg vermoeiend. Te veel regels ook op het einde. Tijd voor een nieuwe start!

Het is maandag, een drukke dag. De wekker loopt af om 6u30 want om 7u30 moet ik de deur uit richting school. Dit lukt me niet altijd, ik maak dan geen lunchpakket, dan eet ik wel als ik terug thuis ben. Heel de dag les, saai, gelukkig ook wat praktijk, lassen vind ik leuk.

Klasgenoten vertellen me over hun vakantieplannen, een reis die ze gaan maken met vrienden. Het doet me eraan denken dat ik woensdag als mijn begeleidster langskomt, mijn vakantiewerk wil bespreken. Ik hoorde dat je misschien een arbeidskaart nodig hebt, weet ik veel. Als je dan eindelijk een verblijfsvergunning hebt, moet je toch overal nog een papiertje voor hebben. Nog eentje om te mogen werken, eentje om naar de dokter te kunnen, eentje om voetbalmatchen te mogen spelen…!

De school is uit. Ik haast me naar mijn studio, ik zie scheel van de honger. Oeps, geen eitjes meer in de koelkast, ik moet naar de winkel, er zit niets anders op. Ik heb nog 4 euro, dit moet lukken. Vanavond komt Emma langs, dan krijg ik mijn leef- en zakgeld voor de week. Budgetbegeleiding noemt zij dit. De kasticketjes die ik haar zal afgeven, zoek ik straks wel bij elkaar. Snel, het regent, ik ga met de fiets als Abdel, mijn buurjongen, hem niet heeft natuurlijk!

Een dag uit het leven van een assistent bij BZW

9u: Ik kom toe op het kantoor, maak een thee voor mezelf en de collega's en begin met het bijbenen van de laatst binnengelopen mails. "De intake van die jongere gebeurt op die datum, het verslag van het sociaal comité kan voorgesteld worden volgende teamvergadering, de kasboekjes moeten nog binnen, tijd ook om de budgetaanvraagformulieren op te stellen, het is immers het einde van de maand…"

10u: Ik ga op huisbezoek. Het gaat niet goed met Khalil. Het feit dat hij net zijn 18de verjaardag heeft gevierd, (nu ja, vieren kan je het niet echt noemen) betekent ook dat hij geen verblijfsdocumenten krijgt. Spreken over de mogelijkheden voor zijn toekomst valt hem zwaar maar geeft hem ook wat rust, het wordt concreter. We maken meteen ook een afspraak bij onze psychologe, zij kan hem begeleiden in het nadenken over zijn verleden, heden en toekomst zonder overspoeld te worden door paniek. Toch niet evident, hulp bieden en werk maken van zelfstandigheid, een toekomstproject met jongeren die chronisch in onzekerheid leven of maar zeer beperkte toekomstperspectieven hebben.

12u: Middageten, of toch niet. De telefoon gaat. Khadija belt dat er een factuur is toegekomen van de school en ze weet niet hoe ze die moet betalen. Enkele tellen later staat ze al in onze bureau en vertrekken we samen naar de bank om de overschrijving te doen, zodat ik het haar nog eens kan uitleggen voor de automaat.

13u30: Terug op de bureau grijp ik de kans om mijn boterhammen te eten. Ondertussen wat kletsen met de collega's. Eigenlijk doen we zowat de hele dag mini-intervisies door elkaar te bevragen, uit te wisselen over onze ervaringen en aanpak. Ik maak een verslag van de begeleidingsgesprekken in het elektronisch dossier. Als ik daarmee klaar ben, begin ik aan een eindverslag van een jongere die genoeg zelfstandigheid heeft verworven in de begeleiding en klaar is om zonder ons verder te gaan.

15u: Tijd voor een huisbezoek bij Dieudonné. Hij weet niet goed hoe te beginnen nu hij zijn eigen potje moet koken. We maken een lijstje van alle benodigde ingrediënten en gaan dan samen naar de winkel. Ik leer hem de prijzen vergelijken en hoeveelheden in te schatten. Daarna koken we samen een lekker potje waarmee hij nog een aantal dagen zoet is.

17u: Mijn dag zit erop, Toch fijn, die afwisseling en al die concrete vragen van de jongeren. Ik spring op de trein en geniet van de rit naar huis.

Een dagje Major…

Vrijdag iets voor 13u. Ik loop naar binnen en begin aan de groepsshift, de laatste van deze week! Ik loop de trap op naar de leefgroep en steek mijn hoofd door de deur van de living. Hoewel ik verwacht er niemand aan te treffen, zit Youness achter de PC. We begroeten elkaar en ik geef hem een hand. Ik krijg maar een slap handje terug… "Ik had niet verwacht jou hier te zien. Moet jij niet op school zijn?" vraag ik hem. Stilte… Ik neem een stoel en ga naast hem zitten. Zuchtend zegt Youness "Ik heb geen zin in school. Ik krijg er hoofdpijn van." Ik vraag een beetje door en al snel blijkt dat het lange wachten op een brugtraject aan de basis ligt van zijn ongenoegen. Ik toon begrip voor zijn frustratie maar vertel hem ook dat hij door zijn houding op school moet proberen aan te tonen dat hij een plaatsje in een brugtraject verdient. We spreken af dat hij maandag weer gewoon naar school gaat en dat ik vandaag nog eens telefoneer met zijn trajectbegeleidster om te polsen of er al wat schot in de zaak zit. Het zou toch echt wel goed zijn als hij wat kan beginnen werken. Hopelijk geeft dat hem terug een nieuwe drive…

Even mijn e-mails nakijken. Hamidullah kan op kennismakingsgesprek bij een BZW-dienst in Hasselt, daar zaten we al een tijdje op te wachten! Niet vergeten om de voogd op de hoogte te brengen, die zal ook wel tevreden zijn. Verder moet Nana volgende woensdag met haar voogd naar de Ghanese ambassade om een paspoort aan te vragen. Met de geboorteakte die ze onlangs gekregen heeft moet dat wel lukken. Ik schrijf de afspraak in de agenda en breng Nana op de hoogte bij thuiskomst na school. Ook Gurpreet is ondertussen thuis. Hij is moe want het was een zware dag op school. Toch wil hij graag zo snel mogelijk op weekend vertrekken naar Sint-Truiden. Hij krijgt een Go-Pass mee en vraagt nog snel zijn zakgeld. Jammer voor hem maar hij heeft zijn poetstaak deze week nog niet gedaan. Dat wordt dus eerst nog snel de wasruimte dweilen. Mopperend begint hij eraan. Een half uurtje later vertrekt hij fluitend op weekend.

Mansour is de volgende vogel die landt in het nest. Hij spoort dagelijks naar school in Gent. Hiervoor moet hij al om 5u30 uit de veren! Hij voelt zich er echter goed en heeft er veel vrienden. Mansour heeft anderhalf jaar in het Rode-Kruiscentrum in Deinze verbleven en ging al naar school in Gent. Hij heeft er zelf voor gekozen om, ondanks de afstand, naar zijn oude vertrouwde school te blijven gaan en dat lukt hem wonderwel. Mansour wil graag in Gent gaan wonen. Er is al een BZW-dienst die hem daar zal begeleiden. Hij moet enkel nog een geschikte studio vinden en dat loopt jammer genoeg niet echt van een leien dakje. Hij wil graag nog wat zoeken op internet en samen bekijken we het immoaanbod. Het is niet evident om iets te vinden dat binnen het budget past. Vaak krabbelen de eigenaars ook terug als ze horen dat het om een minderjarige gaat en dan nog een buitenlander. Jammer maar helaas… De vele afwijzingen maken hem wat moedeloos maar ik probeer hem op te beuren.

Antonio, de laatste aanwinst van onze leefgroep, komt aankloppen. "Sorry voor het storen," zegt hij tegen Mansour en mezelf. Hij is buiten adem en lijkt nogal gehaast. "Mag ik geld om vlees te gaan kopen? Mijn naam staat op de kooklijst vandaag maar ik wil zeker ook op tijd naar Antwerpen vertrekken want ik moet er DJ'en op een feestje". Helemaal into dubstep onze Antonio, net als zoveel van zijn (Belgische) leeftijdsgenoten. Ik geef hem geld en hij rent de trap af. "Vergeet niet Halal vlees te kopen!" roep ik hem nog na. Antonio is zelf geen moslim en koopt zijn vlees uit

gemakzucht nogal vaak bij de (Belgische) slager om de hoek, dan moet hij niet zo ver lopen. In de leefgroep proberen we echter rekening te houden met ieders culturele gewoonten, niet altijd evident natuurlijk… "Jaja!" roept hij mij nog toe van aan de voordeur.

Om iets voor 19u schuiven we de beentjes onder tafel. Antonio heeft, naar goede gewoonte, spaghetti gemaakt. Met Halal kippengehakt! :) Misschien moet ik volgende keer toch maar eens iets anders met hem proberen klaar te maken. Hij blijft vasthouden aan de spaghetti die we enkele weken geleden samen hebben gekookt. Hamidullah zit erbij met een lang gezicht. Hij wilde graag onder het gezamenlijke eetmoment uitkomen om buiten bij vrienden te gaan eten. We vinden het echter belangrijk om te proberen op zijn minst samen te eten, anders is er van een groepsgevoel helemaal geen sprake. Mansour en Antonio hebben elk een vriend uitgenodigd om mee te eten. De vriend van Mansour, een minderjarige Afghaan, verblijft al sinds drie maanden in een hotel dichtbij het Zuidstation. Het einde van de opvangcrisis is blijkbaar nog lang niet in zicht…

Na het eten doe ik samen met Antonio de afwas, zo kan hij wat vroeger vertrekken. Hamidullah kon ook niet snel genoeg buiten zijn, hij gaat op bezoek bij zijn vrienden en zou rond middernacht terug zijn. Youness gaat voetbal kijken op café, zijn favoriete team (Real Madrid) speelt vandaag. Hij vraagt of hij misschien een half uurtje langer kan blijven want misschien worden het wel verlengingen. Ik zeg hem dat het mag als hij maandag zeker naar school gaat. "Beloofd!" glundert hij tevreden. Nana heeft nog een berg huiswerk waarvoor ze mijn hulp vraagt. We installeren ons aan de keukentafel. Wat is ze toch gemotiveerd! Jammer dat ze misschien haar schooljaar niet kan afmaken in de OKAN-klas… Het zou beter zijn voor haar om een deeltijdse beroepsopleiding te volgen aangezien het hoogst onzeker is of haar verblijfskaart verlengd wordt. Spijtig dat die papieren zo bepalend zijn! Het meisje heeft absoluut meer in haar mars… Mansour en zijn vriend zitten ondertussen gezellig in de zetel naar een Bollywoodfilm te kijken. Blijkbaar is het erg grappig want ze lachen constant. Ikzelf begrijp er geen snars van.

20u30. Mijn collega met nachtdienst is ondertussen gearriveerd. We overlopen samen even de dag. Ik wens hem succes en wuif de gasten uit. Weekend!!! Ik sla de deur weer achter mij dicht en haast mij naar het station.

Ik ben Lety. Ik ben zeventien jaar en kom uit Ghana. Ik woon zeven maanden in Minor-Ndako. Ik woon samen met vijf jongens in Major. Ik ben het enige meisje. Mijn hobby's zijn zingen en lezen.
Ik ga naar het St-Guido-Instituut in Anderlecht. Ik zit in de OKAN-klas. De begeleiders zijn heel aardig, want zij helpen mij met mijn huistaak. Ik vind de activiteiten van Major heel leuk. Ik ben vrolijk als ik hier woon, maar soms vind ik het moeilijk om hier te wonen, want wij maken soms ruzie en lawaai. Lety

Je vous remercie d'avoir été là pour moi dans un moment de solitude et de votre générosité de m'avoir ouvert les portes quand j'en avais besoin et de m'avoir guidé dans mes premiers pas en Europe et en tant qu'autonome je ne vais jamais assez vous remercier. DIEU vous le rendra bien.
Abdelhak

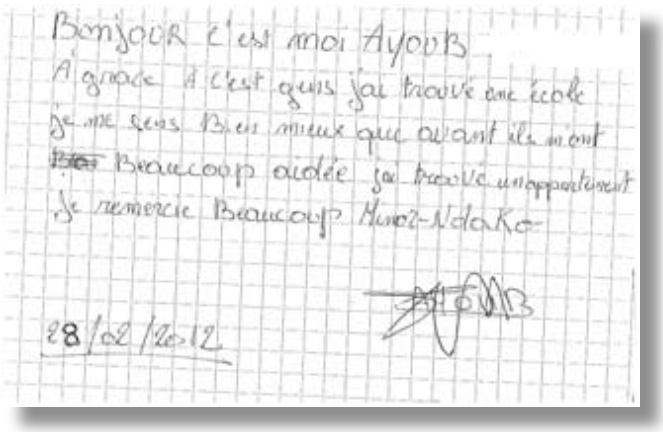
Bonjour c'est moi Ayoub
Agrace à c'est gens j'ai trouvé une école
je me sens Bien mieux que avant ils m'ont
Beaucoup aidée j'ai trouvé un appartement
Je remercie Beaucoup Minor-Ndako
28/02/2012

Lisanga is voor mij heel goed. Voor altijd hier kunnen blijven zou nog beter zijn. Ik ben hier lang geweest (één jaar en drie maanden). Ik ben veel blij met Lisanga, jullie veel help. Ik was één van de eerste jongeren die begeleid werd door Lisanga. Ik praat met jullie zoals met familie.
R.S.

Als ik verhuizen van Antwerpen naar Brussel, eerst is komen Minor-Ndako. Daar was mensen voor de help voor mij. Ik ben hele veel de blij van mensen van minor-ndako. Goed verzorgen voor iedere jongere. Ik normaal weg van minor-ndako maar ik altijd mis minor-ndako. Yussef

Lisanga, de dagen voor mijn 18e verjaardag

Wekker gaat af. Opstaan. Na een veel te korte nacht. Om drie uur 's nachts ingedommeld op mijn nieuwe studio. Het is nog wennen, helemaal alleen 's avonds. En dan stopt mijn hoofd niet met denken, en komt de slaap al helemaal niet. Het is wel beter dan in het centrum, rustiger. Maar de slapeloosheid blijft. Volgens de psychologe bij Lisanga is dit begrijpelijk. Dan mag ik niet blijven liggen in bed: licht aandoen, opstaan en wat lezen of tv-kijken... de gedachten verzetten. Af en toe helpt dit wel, maar soms komt de slaap ook gewoon niet. Verdorie, het is al 8u10! Op tijd op school raken wordt weer nipt vandaag... vlug douchen.

Tiens, weer drie nieuwe brieven in de brievenbus. Eén van Eneco, dat ken ik al, waarschijnlijk om te betalen voor mijn elektriciteitsverbruik van deze maand. En één van het OCMW denk ik, maar die brieven begrijp ik nooit, dat Nederlands is nog veel te moeilijk voor mij... en dan nog een brief in het Frans, denk ik? Begrijp er niet veel van, zal na school eens naar Lisanga gaan, mijn assistent weet wel wat te doen.

Ah juist ja, ik moet op school vertellen dat ik om 14u een afspraak heb bij de gemeente voor mijn identiteitskaart. Eindelijk. Maar ik moest bepaalde documenten meenemen, en wat geld ook, en foto's... België met zijn papieren ook altijd, niet normaal. En dan al die afspraken met gemeente, OCMW, mutualiteit, bank, etc. Gelukkig heb ik mijn assistent, want nu is het allemaal nog onduidelijk en chaotisch voor mij... Nog één jaar, en dan zal ik wel alles zelf moeten kunnen, want dan wordt ik achttien... Maar dat is nog even, en ik heb nog tijd om veel te leren, het zal mij wel lukken zeker?

Algerijnse vluchteling Abdelhak (17) bouwt

Een jaar geleden arriveerde Abdelhak in België. Moederziel alleen. Met weinig centen en veel plannen, dapper en gedreven. Noem het een succesverhaal in de marge. Overdag sleutelt de Algerijnse tiener in een opleiding automechanica aan zijn toekomst, zijn avonden en nachten spendeert hij in een Brusselse hotelkamer. Het verhaal van een vlucht, en wat daarna kwam.

TEKST CATHERINE VUYLSTEKE / FOTO'S JONAS LAMPENS EN TIM DIRVEN

Abdelhak heeft op het eerste gezicht veel weg van een modale Brusselse tiener, al logenstraffen zijn verblijfplaats en zijn levensverhaal dat enigszins. De jongen spreekt accentloos Frans en brengt de helft van de weekdagen door op de schoolbanken van Sint-Gillis. Meer nog, hij is de beste leerling van de opleiding automechanica. "Moeilijk is dat niet", zegt hij met een mengeling van bescheidenheid en gêne. "Het gros van de anderen daagt vaker niet dan wel op. Ze hebben geen doel in hun leven, denk ik. Daarin verschillen we misschien nog het meest."

De rest van de week werkt Abdelhak in een Molenbeekse garage, als jongste hulpje dat volgens de baas snel bijleert.

's Avonds zit de jongen op zijn kamer, skypend op zijn nieuwe computer, met oma, oom of andere verwanten aan de andere kant van de lijn. "Ik mis hen, meer dan ik me had kunnen voorstellen. Sommige dingen zijn niet te voorzien. Ach, ze zijn blij dat ik hier aan een toekomst timmer, hoe wankel die constructie op sommige dagen ook lijkt. Zal ik kunnen blijven, krijg ik papieren? De gedachte aan mijn achttiende verjaardag, op 11 september van dit jaar, houdt me niet zelden uit mijn slaap. Hoe red ik me in de illegaliteit, kan ik mijn adem inhouden tot aan de volgende regularisatie? Ik beloof mezelf dat het lukt, ik ben niet voor niets zover gekomen. Maar gesteld dat het kon, zou ik het dan opnieuw doen? De vraag maalt vaker dan me lief is door mijn hoofd. Wie zal het zeggen, geen dag keert ooit terug."

Het verhaal van Abdelhak is een hedendaagse variant op Huckleberry Finn. Net zoals Mark Twains hoofdpersonage 125 jaar eerder ging de Algerijnse jongen op zoek naar vrijheid en kansen, met zijn oma van moederskant als enige confidente. "Ik had het mijn in Algiers achtergebleven moeder graag willen vertellen. Soms huilt ze aan de telefoon en vraagt ze waarom ik ben vertrokken zonder afscheid te nemen. Ik was bang, zie je, dat ze me zou tegenhouden, dat het allemaal veel moeilijker zou worden.

"Mijn besluit was al lang genomen. Al op mijn veertiende droomde ik met mijn vrienden Walid en Mohammed van een nieuw leven aan de andere kant van de Middellandse Zee. We becijferden hoe lang we moesten sparen voor een enkeltje naar de overkant en fantaseerden over de leuke en vooral lucratieve baantjes die hier op ons zouden wachten.

"Het was onze eerste en laatste gedachte, elke dag weer. Er werden plannen gesmeed, pogingen ondernomen. Walid en Mohammed zijn in januari van vorig jaar helemaal naar de Marokkaanse grens gereisd. Een bustocht van haast een dag lang, naar een plek die op slechts vier uur varen ligt van de Spaanse kust. De zee bleek te wild, het plan te riskant. Teleurgesteld keerden ze naar Algiers terug. We hebben elkaar toen beloofd dat we ons niet uit het veld lieten slaan."

Oord zonder zuurstof

Abdelhak is een tiener als zovele, in zijn geboorteland misschien nog het meest. Zijn meningen zijn niet uitzonderlijk, ze worden gedeeld door de helft van zijn mannelijke leeftijdsgenoten. Onlangs nog verklaarden die in een opiniepeiling dat ze 'waarschijnlijk' of 'zeker' zouden proberen te ontkomen naar Europa. Ze gaven geen oorlogen of andere menselijke drama's op als beweegreden maar definieerden hun geboortegrond als een somber oord zonder zuurstof, als een doodlopende straat waar alleen ouden en zwakken achterblijven.

Abdelhak groeide als oudste van de drie zonen van een stadsambtenaar op in een middenklassewijk van de Algerijnse hoofdstad. Hij hield van Franse animatiefilmpjes en genoot van de verhalen van zijn oom van moederskant, die jaren geleden zijn plannen voor de overkant onthulde. De man woont nu in Marseille, waar Abdelhak hem vorige zomer opzocht.

"Ik weet niet of ik mijn jeugd gelukkig moet noemen. Het viel wel mee, alleen boterde het niet tussen mijn ouders. Vader bleef vaak zomaar een week of langer weg en deed bij zijn terugkeer alsof er geen vuiltje aan de lucht was. Mijn moeder pikte dat niet – vaders escapades eindigden doorgaans in slaande ruzie."

Precies een jaar geleden liet Abdelhak zijn land en zijn oude leven achter. "Het idee om met het vliegtuig te vertrekken kwam van mijn neef, onze meest bemiddelde verwant. Van kindsbeen af ging hij jaarlijks met zijn ouders op vakantie naar Egypte, Tunesië of zelfs Europa. Hij leende me zijn paspoort en kocht een vliegtuigticket naar Istanbul, een bestemming waar Algerijnen visumloos heen kunnen. Ik vond het aanvankelijk een vreemd plan maar hoorde toen dat het een nieuwe manier was om naar Europa te komen.

"De dag voor mijn vertrek was ik erg zenuwachtig. Zou de douanebeambte wantrouwig worden bij het zien van de foto van mijn neef? Waar vond ik het geld voor onderweg en zou mijn moeder geen argwaan krijgen? Met een minimum aan spullen ben ik die middag naar oma vertrokken. Dat deed ik wel vaker, ze had een leuk huis en ik was de lieveling van haar nog ongehuwde, jongste zoon.

"Grootmoeder was in de keuken. Ik begroette haar en ging aan tafel zitten. We praatten over koetjes en kalfjes en toen vroeg ik zo nonchalant mogelijk of ze me wat geld kon lenen, 200 euro. Oma draaide zich om en keek me onderzoekend aan. Het was niet voor het eerst dat ik haar om een lening vroeg maar ze leek aan te voelen dat dit verzoek anders was.

> De gedachte aan mijn achttiende verjaardag houdt me niet zelden uit mijn slaap. Hoe red ik me in de illegaliteit, kan ik mijn adem inhouden tot aan de volgende regularisatie?

"Toen ze bleef aandringen, vertelde ik haar over mijn plannen. Ik liet haar beloven dat ze niemand van mijn nakende vertrek op de hoogte zou brengen en kreeg 500 euro van haar. 'Wees voorzichtig, mijn kind, zei ze, en herinner je waar je vandaan komt. We zullen er altijd voor je zijn.'"

180 euro per persoon

Na een slapeloze nacht neemt Abdelhak de volgende ochtend de bus naar de luchthaven. Hij passeert vlot de douane en krijgt een wee gevoel in zijn buik als het vliegtuig opstijgt. Enige uren eerder is Walid naar Istanbul vertrokken, hij wacht hem bij aankomst al op. Samen bellen ze naar een verre kennis van Abdelhaks neef, die zich als smokkelaar in de stad heeft gevestigd.

"Hij zei dat we de bus moesten nemen naar het district Beyazit, waar hij ons opwachtte en naar een hotel bracht. We betaalden vijf euro per nacht voor een bed in een keet waar tientallen mensen een onderkomen hadden gevonden. Ze waren net als wij op weg naar Europa. Afghanen, Syriërs, Irakezen en mensen uit Pakistan of India. Sommigen logeerden al maanden op dat adres, hun verhalen over bijtende politiehonden en norse grensbewakers boezemden ons angst in.

«We probeerden kalm te blijven maar deden geen oog dicht. We zouden het niet hebben toegegeven maar diep in ons hart hadden Walid en ik spijt van ons onbezonnen vertrek.

"De volgende ochtend kwam onze landgenoot terug. Hij zei dat hij ons voor 180 euro per persoon naar een plek in de buurt van Izmir zou brengen, vanwaar we de Griekse grens zouden oversteken. Een

in Brussels hotelkamertje al een jaar aan zijn toekomst

‘Ik kijk zo uit naar een plek waar ik echt kan thuiskomen’

25

gunsttarief, zo bleek. Anderen betaalden een veelvoud van dat bedrag. De man trof de nodige voorbereidingen en liet op de avond van de derde dag weten dat we ’s anderendaags zouden vertrekken.

“In alle vroegte namen we de bus naar Izmir, waar we werden opgewacht door twee Koerden. Ze namen ons mee naar een schuiloord aan zee, waar al meer dan twintig anderen bivakkeerden. We wachtten er zes uur, tot de nacht viel en een Koerdische man kwam aangereden met een tractor en een oplegger. Naast elkaar gingen we in de laadbak liggen. Hij legde er een zeil boven en bracht ons naar een klein bos, waar we ons moesten verbergen. Voor ons lag een open veld, met in het midden een paar bomen. Bij de volgende struiken was de Griekse grens, zei de begeleider terwijl hij naar een donkere plek in de verte wees. Hij droeg ons op ons te verspreiden. De grensbewakers hadden honden, goede nachtkijkers, en wellicht niet veel mededogen met lieden als wij.

“Op dat moment wenste ik dat ik nooit was geboren. Ik voelde een verlammende angst. Flarden van mijn oude leven flitsten door mijn hoofd. Mijn moeder, mijn lieve, lieve moeder. Zou ze er ooit achterkomen dat haar zoon in een niemandsland vol honden terecht was gekomen? Zouden ze ons opsluiten, mishandelen, laten verdwijnen? Als een dwaas voelde ik me, een roekeloze jongen die blindelings andermans dromen had nagejaagd. Ik besloot me op mijn reisgenoten te concentreren. Hun lot zou ook het mijne zijn. De meesten waren volwassen mannen maar er zaten ook kinderen tussen, een familie compleet met grootouders en een Marokkaanse zwangere vrouw. Dat gaf me een gevoel van veiligheid. Toen de begeleider een teken gaf, zetten we het op een lopen. Ik probeerde zover mogelijk uit de buurt van de zoeklichten te blijven. De honden blaften dreigend. Achteraf hoorde ik dat ze twee mensen hadden gegrepen.”

Water tot aan de heupen

Daarna kwam het gezelschap bij de Evrosrivier – waar tientallen mensen verdronken in de periode dat Abdelhak de overtocht waagde. “We vonden een doorwaadbare plaats, het water reikte niet hoger dan mijn heupen. Daarna zijn we naar het westen blijven lopen, tot we in het midden van de nacht bij een dorp kwamen. In een tuin zijn we naast elkaar gaan liggen. Moe, bang en toch hoopvol.”

De volgende ochtend vond de eigenaar van het plantsoen hen. Hij belde de politie, die de vluchtelingen overbracht naar een detentiecentrum. “Er was veel volk en we voelden ons onzeker over de toekomst maar tegelijk viel het verblijf best mee. We kregen een bed met schone lakens, drie maaltijden per dag en warme douches. Na zeven dagen arriveerde een overheidsbusje, dat iedereen naar Athene bracht. Het stond ons vrij, zeiden ze, om asiel aan te vragen. En voor het overige moesten we het maar zien te redden.

“In de Griekse hoofdstad heb ik voor het eerst naar mijn moeder gebeld. Ze huilde. Oma had haar twee dagen na mijn vertrek ingelicht. Ze zei dat ze blij was dat ik nog leefde, maar vroeg zich af wanneer we elkaar zouden terugzien.

“De sfeer in Athene was erg slecht. De alomtegenwoordige politieagenten hadden veel weg van roofdieren. Zonder veel omhaal arresteerden ze grote groepen mensen. Mij is het niet overkomen, maar ik voelde me bang en opgejaagd. Ik belde een andere kennis van mijn neef, die in Athene woonde. We mochten de nacht bij hem doorbrengen en sliepen de volgende zes dagen in een verlaten pand in de buurt. Voor 50 euro bezorgde die man me een vervalst Frans document, een laisser-passer waarmee ik het vliegtuig naar Parijs kon nemen. Zodra je aan boord bent, zo droeg hij me op, verscheur je alle papieren en doe je alsof je geen woord Frans spreekt.

> Flarden van mijn oude leven flitsten door mijn hoofd. Mijn moeder, mijn lieve, lieve moeder. Zou ze er ooit achter komen dat haar zoon in een niemandsland vol honden terecht was gekomen?

“Ik deed wat hij vroeg, zelfs toen er in Parijs agenten met honden klaarstonden. Ze namen me mee, die eerste nacht bracht ik door in een cel op de luchthaven Charles de Gaulle. Vandaar ging het naar een gesloten centrum en luttele dagen later verscheen ik voor de rechter, die me gelastte het Franse grondgebied te verlaten. Zonder meer. Ik werd vrijgelaten en vertrok met de tgv naar mijn oom in Marseille.

“Het weerzien was fijn maar ik wilde er niet blijven. Studeren was moeilijk, een baan vinden nog hachelijker. Londen was mijn einddoel, van die stad had ik jaren gedroomd. Mijn oom haalde zijn schouders op. Hij verzekerde me dat het er lang niet zo goed was als ik dacht. Maar ik moest het zelf weten, zei hij, en hij kocht een tgv-biljet naar Brussel, vanwaar ik naar Oostende kon voor de oversteek.”

Hotel Galia, in de Marollen

“Ik heb Groot-Brittannië niet gehaald. Misschien is het beter zo. Bij mijn aankomst in de Belgische hoofdstad belde ik naar een neef van een vriend, die nabij Antwerpen woonde. Het zoveelste telefoonnummer, ja, zonder een lijst van contacten lukt het immers niet. De man nodigde me bij hem thuis uit en praatte me het plan uit het hoofd. Je wilt kansen, studeren, iemand worden? Daarvoor is er geen betere plek dan deze, benadrukte hij. Tot je achttiende verjaardag zal de Belgische overheid zich over je ontfermen. Daar is ze toe verplicht, in het kader van de Conventie van de Rechten van het Kind. Je bent een niet-begeleide minderjarige, ze moeten je helpen, je zult zien. Zijn woorden klonken overtuigend, ik besloot het erop te wagen. En tot op heden heb ik daar geen spijt van.”

Tegen de zomer van 2010 werd Abdelhak door Fedasil ingeschreven als een van de nieuwe bewoners van een vierpersoonskamer op de hoogste verdieping van Hotel Galia, in de Brusselse Marollen. De jongen deelt de ruimte – met douche en kitchenette – met twee Noord-Afrikaanse jongens en een Ghanees.

“Het is niet altijd simpel, je kiest je kamergenoten niet. Een tijd geleden was er een Koerdische jongen, die al onze waardevolle spullen heeft gestolen en dan met de noorderzon is vertrokken. Wat doe je dan?

“Ik hoop dat er gauw een einde komt aan mijn hotelverblijf. Japanse en Duitse toeristen horen feestvieren, geen centimeter privacy hebben, een kamer delen met jongens die soms nauwelijks hun bed uitkomen, het valt niet mee. Ach, ik wil niet klagen, de weg was lang maar ik heb het gevoel dat mijn toekomst stilaan vorm krijgt. Ik heb in het afgelopen jaar ontzettend veel geleerd, niet alleen over automechanica. Een onafhankelijk, zelfstandig iemand ben ik geworden. Iemand die inkopen doet, kookt, opruimt, wast en de wekker zet voor de school of de stage van de volgende dag. Bijwijlen valt het me zwaar, ik mis mijn moeder, haar liefdevolle zorgen, het lekkere eten. Maar meestal ben ik trots op mezelf. En sinds kort krijg ik begeleiding van de vzw Minor-Ndako, die me ook helpt met het zoeken naar een studio. Niet simpel. Veel eigenaren willen niet verhuren aan minderjarigen, andere blijken uiteindelijk niet te goeder trouw. Ik hou vol, het moet lukken. Ik kijk ontzettend uit naar een eigen plek, een oord waar ik echt kan thuiskomen, na wat onderhand een eeuwigheid lijkt.”

Op weg naar MFC

In de Bijzondere Jeugdzorg is er een evolutie naar multifunctionele centra. Dat zijn voorzieningen waar verschillende werkvormen tegelijkertijd aangeboden worden (residentiële en ambulante werkvormen, initiatieven rond dagbesteding). In multifunctionele centra (MFC) kan vlot geschakeld worden tussen hulpvormen in functie van de noden van de kinderen en gezinnen. Minor-Ndako kreeg groen licht voor de uitbouw van een thuisbegeleidingsdienst. Hiervoor zal er in 2012 een ombouw zijn van 4 residentiële plaatsen naar 16 plaatsen thuisbegeleiding. Daarmee wordt een belangrijke stap gezet richting MFC.

Het komende werkjaar zijn hieraan een aantal uitdagingen verbonden:

1. De thuisbegeleiding uitbouwen tot een volwaardig deel van onze werking.
2. Een aanbod uitwerken om ook niet-begeleide minderjarigen die bij familie of kennissen verblijven, ambulante ondersteuning en begeleiding te bieden. Dit is een nieuwe begeleidingsvorm voor deze doelgroep. Naast begeleid zelfstandig wonen zullen we dus een tweede ambulante begeleidingsvorm voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen kunnen ontwikkelen.
3. We zijn nog geen MFC, maar dat mag ons niet beletten om nu al flexibeler te gaan werken, hulpverlening zo veel mogelijk op maat van de noden van de jongeren en hun gezinnen aan te bieden. Zo kunnen bijvoorbeeld kinderen en gezinnen die begeleid worden bij Benjamin en Koala nazorg krijgen van de thuisbegeleiders aan het einde van de residentiële plaatsing.

Huisvesting

Er staan heel wat projecten op stapel die te maken hebben met onze huisvesting …

4. Het verbouwen van een aantal ruimtes in onze vestiging aan de Vogelenzangstraat moet extra leef- en speelruimte bieden aan de werkingen Minor en Benjamin. Om deze werken te financieren werd er een subsidieaanvraag ingediend bij het Vlaams Infrastructuur Fonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA).
5. Koala verhuist naar een nieuwe locatie voor de komende vijf jaar. De zoektocht naar een definitieve huisvesting voor Koala moet in 2012 ingezet worden.
6. Het huis aan de Hooikaai waar de afdelingen Major en BZW gehuisvest zijn, is toe aan renovatie.

Opvangcrisis

Niet alleen de huisvesting van onze deelwerkingen moet aangepakt worden. Ook in 2011 stonden er veel, te veel, niet-begeleide minderjarige vreemdelingen op straat, zonder dak boven het hoofd. De opvangcrisis heeft voor de doelgroep van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen verstrekkende gevolgen.
Het ondermijnt de werking van instellingen die verbonden zijn aan niet-begeleide minderjarigen, zoals de Dienst Voogdij. Minderjarigen zonder verblijfplaats kunnen moeilijk een voogd toegewezen krijgen, minderjarigen zonder voogd vinden moeilijk een opvangplaats op eigen initiatief. Dus zwerven jongeren van vijftien, zestien jaar maandenlang door Brussel. Wij nemen ons voor om aan deze thematiek bijzondere aandacht te blijven geven.

7. De opvangcrisis en haar schrijnende gevolgen willen we ook in 2012 op de maatschappelijke en politieke agenda plaatsen.
8. Samenwerken met alle actoren betrokken bij de opvang en begeleiding van niet-begeleide minderjarigen en gezamenlijke acties ondersteunen
9. Constructief meezoeken naar pistes om uit de huidige crisis te geraken
10. Intern bewaken dat de opvangtermijnen beperkt worden gehouden zodat zo veel mogelijk jongeren opgevangen en begeleid kunnen worden. Daarnaast willen we onze bezettingsgraad zo hoog mogelijk houden. Ook voor ons project Lisanga krijgen we de kans om verder te werken aan de woonbegeleiding van minderjarigen die erkend werden als vluchteling of subsidiaire bescherming kregen. Deze jongeren kunnen de opvangcentra van Fedasil verlaten en met onze steun en begeleiding alleen gaan wonen.

Slot

Zoals u kon lezen in dit jaarverslag was 2011 een intens werkjaar voor Minor-Ndako.
Eveneens merkt u dat de uitdagingen voor de toekomst niet gering zijn, zowel binnen de muren van onze organisatie als er buiten; het werkveld is meer dan ooit in beweging.

Als nieuwe directeur was 2011 voor mij ook een jaar van ontdekken, van vallen en weer opstaan.
Maar het dagdagelijks werken met dit grote team gemotiveerde en gedreven medewerkers geeft vertrouwen voor de toekomst.

Op de laatste pagina staan vaak woorden van dank…
Mijn welgemeende woorden van dank gaan in de eerste plaats uit naar alle medewerkers van Minor-Ndako. Het kloppend hart van onze werking zijn de kinderen en jongeren die wij opvangen en begeleiden, elke medewerker draagt hier op zijn of haar waardevolle manier aan bij.

Het is vaak geen evident werk, dat is mij zeker niet ontgaan het voorbije jaar.
Ik wil jullie bedanken voor het vertrouwen dat jullie me gaven, voor de loyaliteit, voor het geloof in de jongeren en in deze werking.

Al dit werk zou niet mogelijk zijn zonder de drijvende kracht van de Raad van Bestuur, vaak achter de schermen maar daarom niet minder belangrijk.

Bedankt voor de steun, de raad en het luisterend oor.

David Lowyck
Directeur Minor-Ndako

Met dank aan

Europese Unie

Met steun van

Koning Boudewijnstichting
Parochiegemeenschap Onze Lieve Vrouw Goede Bijstand Brussel

Colofon

fotografie Hanne Lamon | hanne.lamon@telenet.be
vormgeving Leen Bastiaens

SPAIN
MOROCCO
TUNISIA
ALGERIA
LIBYA
CAPE VERDE
MAURITANIA
MALI
NIGER
CHAD
SENEGAL
THE GAMBIA
GUINEA
SIERRA LEONE
LIBERIA
NIGERIA
CAMEROON
GABON
CONGO
ZAMBIA
ZIMBABWE
SOUTH ATLANTIC OCEAN
INDIAN OCEAN

Minor-Ndako vzw
Opvang- en begeleidingscentrum
voor minderjarigen en hun context
Vogelenzangstraat 76 - 1070 Anderlecht

www.minor-ndako.be